

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 338/23
9.10.2024. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весна Секулић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Игор Богићевић, адвокат из Београда, Патријарха Варнаве број 30, против тужене NBL Комерцијалне банке а.д. Београд, Светог Саве број 14, чији је пуномоћник Горан Гојачанин, адвокат из Београд, Књегиње Зорке број 8, ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 8234/21 од 19.5.2022. године, исправљене решењем истог суда П 8234/21 од 12.4.2023. године, у седници већа одржаној дана 9.10.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 8234/21 од 19.5.2022. године, исправљена решењем истог суда П 8234/21 од 12.4.2023. године, и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Побијаном пресудом, исправљеном решењем истог суда П 8234/21 од 12.4.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па је утврђено да је ништава одредба Уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта уз коришћење средстава из буџета ... закљученог дана 2.4.2013. године и то: члан 9 став 1 уговора који гласи: “Корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, а на основу Одлуке о тарифама накнада банке, плати банци једнократну накнаду у висини од 0,5% од износа одобреног кредита банке у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за ЕУР на дан плаћања”. Ставом другим изреке пресуде, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 24.492,43 динара са законском затезном каматом почев од 2.4.2013. године до исплате. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено је да је ништава одредба Уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта уз коришћење средстава из буџета ... од 2.4.2013. године и то члан 9 став 2 уговора који гласи: “Једнократну накнаду у висини од 30 еура у корист Националне корпорације у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за ЕУР на дан плаћања”.

Ставом четвртим изреке пресуде, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 3.417,28 динара, са законском затезном каматом почев од 2.4.2013. године до исплате. Ставом петим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца па је утврђено да је ништава одредба Уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита бр... од 21.12.2018. године и то део члана 8 став 1 уговора, који гласи: “Једнократну накнаду у висини од 30 еура у корист Националне корпорације у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за ЕУР на дан плаћања”, а ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 3.550,33 динара са законском затезном каматом почев од 21.12.2018. године до исплате. Ставом седмим изреке пресуде, усвојен је тужбени захтев тужиоца па је утврђено да је ништава одредба Уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта уз коришћење средстава из буџета ... од 2.4.2013. године и то члан 9 став 2 уговора који гласи: “Корисник кредита се обавезује да на име осигурања кредита код Националне корпорације плати премију у висини од 3.25% од износа одобреног кредита од стране банке”, а ставом осмим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 159.200,81 динара са законском затезном каматом почев од 2.4.2013. године до исплате. Ставом деветим изреке пресуде, усвојен је тужбени захтев тужиоца па је утврђено да је ништава одредба Уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита бр... од 21.12.2018. године и то део члана 8 став 1 уговора, који гласи: “Корисник кредита се обавезује да на име осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита плати премију у висини од 2.75% од износа кредита”, а ставом десетим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 260.195,98 динара са законском затезном каматом почев од 21.12.2018. године до исплате. Ставом једанаестим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 69.134,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Против наведене пресуде тужена је благовремено изјавила жалбу побијајући исту у целости, из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужене основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са правним претходником тужене “Комерцијалном банком” а.д. Београд, дана 2.4.2013. године закључио Уговор о кредиту, којим је тужена одобрила тужиоцу стамбени кредит у износу од 53.754,29 еура, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у коришћење. Одредбом члана 9 став 1 и 2 уговорена је обавеза корисника кредита да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 0,5% од износа одобреног кредита банке и да на име осигурања кредита код Националне корпорације плати премију у висини од 3,25% од износа кредита одобреног од стране тужене, као и једнократну накнаду у висини од 30 еура у корист Националне корпорације у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем на дан плаћања за еуро. Одредбом члана 26 уговора,

предвиђено је да својим потписом уговора корисник кредита потврђује да је упознат са Општим условима пословања банке, да му је од стране банке достављена Понуда за закључење уговора и презентован текст уговора о кредиту са ближе одређеним битним елементима уговора о кредиту из стандардне понуде банке уз остављање примереног рока за прихватање понуде за закључење уговора. По напред наведеним уговорним одредбама тужена је од тужиоца наплатила износ од 24.492,43 динара, на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење, износ од 3.417,28 динара на име једнократне накнаде у висини од 30 еура у корист Националне корпорације у динарској противвредности по средњем курсу НБС и износ од 159.200,81 динара на име осигурања кредита код Националне корпорације на име премије осигурања у висини од 3,25% од износа кредита одобреног од стране банке. Парничне странке су дана 21.12.2018. године закључиле Уговор о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураног код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита бр.... којим је тужена банка одобрила тужиоцу стамбени кредит у износу од 80.000 еура у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у коришћење, са роком враћања од 360 месеци од датума пуштања средстава у коришћење. Одредбом члана 8 став 1 уговорена је обавеза корисника кредита, овде тужиоца, да на име премије осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита једнократно плати премију у висини од 2.75% од износа кредита, као и једнократну накнаду у висини од 30 еура у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, по ком основу је тужена од тужиоца наплатила износ од 3.550,33 динара на име једнократне накнаде и износ од 260.195,98 динара на име осигурања у корист НКОСК.

Првостепени суд није прихватио констатацију из члана 26 Уговора о кредиту да је тужиоцу пре закључења уговора о кредиту уручена понуда, имајући у виду да је тужилац оспорио достављање понуде, при чему је суд имао у виду да је у конкретном случају реч о уговору по приступу и да тужилац није могао да утиче на садржину уговора, а да тужена, на којој је био терет доказивања, није доставила понуду и тиме доказала тачност својих тврдњи. Такође, из одредбе члана 26 не може се утврдити садржина понуде, односно да ли је понуда садржала податке о врсти и висини спорних трошкова, па је првостепени суд применом правила о терету доказивања оценио да тужена није доказала да је достављањем понуде пре закључења уговора упознала тужиоца са врстом и висином спорних трошкова.

Даље, полазећи од утврђеног чињеничног стања, а применом одредби члана 10, 12, 21, 47, 103 став 1, 105 став 1, 210 став 1 и 2, 214, 1065 и 1066 став 2 Закона о облигационим односима, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев основан. Према становишту првостепеног суда, Уговор о кредиту је двострано обавезан уговор, којим се једна уговорна страна, економски јача, обавезује да другој уговорној страни, кориснику кредита, стави на располагање одређени износ новчаних средстава, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати на начин утврђен уговором. У конкретном случају, поред обавеза корисника кредита да плаћа уговорену камату, предвиђена је и обавеза да на име осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање једнократно плати премију у висини од 3,25% по уговору од 2.4.2013. године и 2,75% по уговору од 21.12.2018. године од износа кредита, као и једнократну накнаду у висини од 30 евра у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита у динарској противвредности по средњем

курсу НБС на дан плаћања. Уговорање обавезе плаћања предметних накнада на такав начин, по мишљењу првостепеног суда, није у складу са добрим пословним обичајима и преставаља евидентан израз воље само једне, екомонске јаче уговорне стране, чиме је прекршено начело савесности и поштења и једнаке вредности узајамних давања, што спорне одредбе уговора чини ништавим. Тужилац, као корисник кредита, било при потписивању уговора о кредиту, било при закључивању уговора између банке и Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, нема статус ни осигуравача, ни уговорача осигурања али ни осигураника. Клијент банке, овде тужилац, је страна ван уговорног односа по основу осигурања, без икаквог права из тог уговора. Банка као кредитор, свој кредитни пласман клијенту осигурава код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита и обавеза из тог уговора за банку као уговорача осигурања, истовремено и осигураника, јесте да плати премију осигурања, а Национална корпорација за осигурање стамбених кредита се по истом уговору обавезује да за случај наступања осигураног случаја исплати уговорену суму осигурања. Премију осигурања банка је платила новцем корисника кредита, овде тужиоца, постављајући као услов за пуштање кредита у течај наплату и тих средстава од клијента у уговору предвиђеном проценту, искористивши свој положај економски јаче уговорене стране чиме је наметнула тужиоцу плаћање накнада, које је она дужна да сноси. С тим у вези, првостепени суд је применом одредбе члана 103 у вези са чланом 105 став 1 Закона о облигационим односима, оценио да су одредбе члана 9 став 2 Уговора о кредиту од 2.4.2013. године и одредбе члана 8 став 1 Уговора о кредиту од 21.12.2018. године ништаве, јер су закључане супротно императивним прописима. По оцени првостепеног суда, банка има право на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, што је прописано одредбом члана 17 став 4 тачка 10 Закона о заштити корисника финансијских услуга. Како тужена током поступка није доказала да је пре закључења уговора тужиоцу као кориснику кредита уручила понуду са подацима о врсти и висини спорне накнаде у складу са императивном одредбом члана 17 Закона о заштити корисника финансијских услуга, првостепени суд је применом одредби из члана 103 у вези са одредбом члана 105 став 1 ЗОО, оценио да је одредба из члана 9 став 1 Уговора о кредиту од 2.4.2013. године ништава, јер је закључена супротно императивном пропису. Првостепени суд је закључио да ништавост ових одредби не повлачи ништавости самог уговора сходно одредби члана 105.ЗОО, обзиром да уговори може опстати и без наведених одредби, која није била ни услов уговора, ни одучујућа побуда због које је уговор закључен.

Надаље, имајући у виду да је утврђена ништавост уговорне одредбе на основу које је тужена од тужиоца наплатила износ од 24.492,43 динара на име трошкова обраде кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење, те износ од 3.417,28 динара на име једнократне накнаде у висини од 30 евра у корист Националне корпорације у динарској противвредности по средњем курсу НБС, износ од 159.200,81 динара на име осигурања кредита код Националне корпорације у висини од 3,25% од износа кредита одобреног од стране банке, као и износа од 3.550,33 динара на име једнократне накнаде и износа од 260.195,98 динара на име осигурања у корист НКОСК (што је међу странкама неспорно), то је првостепени суд обавезао тужену да наведене износе врати тужиоцу са законском затезном каматом почев од 2.4.2013. године, односно 21.12.2018. године, као

дана стицања, имајући у виду да је стицалац несавестан, па је одлучио као у изреци побијане пресуде.

Одлуку о трошковима парничног поступка првостепени суд је донео применом одредби члана 153 и 154 ЗПП. На досуђени износ трошкова поступка тужиоцу је призната законска затезна камата од извршности одлуке до исплате у смислу одредбе члана 277 ЗОО.

Ценећи жалбене наводе тужене, Апелациони суд сматра да се овакав закључак првостепеног суда за сада не може прихватити као правилан, с обзиром на то да је одлука донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 12 ЗПП, на коју се основано садржином жалбе тужене указује, јер су разлози за такву одлуку противречни и недовољно јасни, а што је било од утицаја на доношење правилне и законите одлуке у овој правној ствари.

Наиме, одредбом члана 103 став 1 ЗОО прописано је да уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима је ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго, а на ништавост по члану 109 ЗОО суд пази по службеној дужности.

Одредбом члана 453 став 1 Закона о облигационим односима, прописано је да се преузимање испуњења врши уговором између дужника и неког трећег лица којим се овај обавезује према дужнику да испуни његову обавезу према његовом повериоцу, а ставом 2 да он одговара дужнику ако благовремено не испуни обавезу повериоцу, те овај затражи испуњење од дужника, док је ставом 3 истог члана прописано да он не преузима дуг, нити приступа дугу и поверилац нема никакво право према њему.

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга из закључених уговора о кредиту произлази из одредбе члана 43. Закона о банкама („Сл. гласник РС“ 107/2005, 91/2010), којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима, и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ бр. 65/11), која је донета на основу одредаба Законика о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 36/11 и 39/14), који се примењује од 5.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер су спорни уговори закључени 2.4.2013. године и 21.12.2018. године.

Сходно наведеном, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних

начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показано интересовање (у даљем тексту понуда) на начин на који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (члан 5. тачка 3. и члан 17. став 1. наведеног Закона).

Сагласно овим законским одредбама, у Одлуци о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику, коју је донела Народна банка Србије („Службени гласник РС“ бр. 65/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику. Обавезивање корисника кредита на плаћање трошкова и накнаде банкарских услуга, те плаћање премије осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, није противно начелу савесности и поштења из члана 12 Закона о облигационим односима, уколико је та обавеза установљена на транспарентан начин. Сама чињеница да тужилац нема статус уговарача осигурања, нити осигураника поводом уговора о осигурању стамбених кредита који је закључен између банке и НКОСК, не чине предметну уговорену обавезу саму по себи ништавом, имајући у виду институт преузимања испуњења уређен одредбама члана 453 ЗОО, који се врши уговором између дужника и неког трећег лица којим се овај обавезује према дужнику да испуни његову обавезу према повериоцу. Преузималац испуњења не преузима дуг, нити приступа дугу и поверилац нема никакво право према њему, па преузимање испуњења обавезе плаћања премије осигурања код НКОСК од стране корисника кредита није противно принудним прописима.

Имајући у виду жалбене наводе тужене и изведене доказе, као и наведене одредбе материјалног права, овај суд налази да у конкретном случају није у довољној мери разјашњено да ли је кориснику кредита, овде тужиоцу, јасно предочена обавеза плаћања трошкова обраде кредитног захтева, те плаћања премије осигурања и једнократне накнаде за обраду захтева код НКОСК, како је то наведено у чл. 26 Уговора од 2.4.2013. године и чл. 24. Уговора од 21.12.2018. године из којих произлази да је корисник кредита својим потписом потврдио да је упознат са Општим условима пословања банке, те да му је од стране банке уручена Понуда за закључење наведених Уговора. У списима предмета, међутим, нема понуде, коју је сагласно Закону о заштити потрошача тужена банка била дужна да уручи тужиоцу у предуговорној фази, а тужилац није саслушан на ову околност, иако је првостепени суд, сходно одредби члана 313 ЗПП био у обавези да постављањем питања или на други погодан начин прибави потребна објашњења о томе.

Сходно наведеном, а како првостепени суд није разјаснио и утврдио да ли је тужиоцу у предуговорној фази уручена понуда у којој су у оквиру трошкова кредита приказани висина ефективне каматне стопе и укупан износ који ће корисник кредита платити током отплате, као и врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, не може се сматрати ни да је чињенично стање потпуно и правилно утврђено, па се стога не може са сигурношћу испитати ни правилност примењеног материјалног права.

Са изнетих разлога сагласно одредби члана 391 и 392 став 2 ЗПП-а одлучено је као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће у смислу одредби члана 398 став 2 и 313 ЗПП предочити парничним странкама њихове обавезе у погледу терета доказивања чињеница које њима иду у прилог, односно на којима заснивају своје захтеве сагласно члану 7 став 2, 228, 229, 231 став 2 и 3 ЗПП, а затим утврдити чињенице које су од значаја за одлуку о основаности тужбеног захтева, пре свега да ли је тужиоцу у предуговорној фази уручена понуда сачињена на одговарајућем обрасцу у складу са правом корисника на информисање, па ће у зависности од утврђења те одлучне чињенице, а у складу са напред цитираним одредбама материјалног права, одлучити о тужбеном захтеву тужиоца и за своју одлуку навести јасне и потпуне разлоге који су изостали у досадашњем току поступка.

Укинута је и одлука о трошковима поступка применом члана 165 став 3 у вези са чланом 401 тачка 3 ЗПП-а, јер зависи од коначног исхода спора и постигнутог успеха странака.

Из изнетих разлога, у смислу одредбе члана 391 и 392 ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа-судија
Светлана Павић с.р

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић